

**רשימת ספרי "בן מלך"
שיצאו לאור עד עתה:**

- חתומות
- ספירת העמר ות
- השבועות
- ימי הביניים - נלות ונאולה
- ימים נוראים
- חתומות
- ימי הפרים
- הודו של סס
- בעניני מצוות המדיניות
- שמקור
- תמונת מוסר
- שירי השרים
- שבת קודש
- מרת בנימין
- שמעע עבנה
- ענינים בש"ס ובהלכה
- זמירת שבי
- קטלוג הקלטות שיעורים
- רב רבינו-דוד - סמארי
- סמארי בראשית-נח
- בראשית-חוב - קל
- קל-מולות
- בראשית-חוב - רבא-ודו
- שנת-ח"א - שנת-בשלח
- שנת ח"ב - סמארי-מבוא
- ירחי-שמינים
- שנת ח"ג - ירחונה-מקודע
- יקרא ח"א - יקרא-מקודע
- יקרא ח"ב - אחרי-בניקוטי
- מברך אח"ב - מברך-שילח
- מברך ח"ב - קודש-מסעי
- זבדים ח"א - זבדים-ראה

ניתן להשיג: mechonbennelech@gmail.com
 בארצות הברית: 8482450220 Warehouse: sales@yefenofbooks.com

פרשת וישלח

עשיו על ידי הדורון ועל ידי ההשתחוואות לפניו. כי חתר בכל מאודו לפייסו ולהסיר את חרוננו וזעפו על נטילת הברכות ממנו. כי ידע יעקב כי כל עוד שהקטרוג קיים יש עיכוב בחלות הברכות, ורק כאשר ימחול לו ותסור תרעומתו על כך ויודה לו על הברכות, או אז תוכל הברכה להתקיים במלואה ובשלימותה. ועלתה בידו של יעקב משימתו זו, ואכן פעולותיו הצליחו שהביא לידי כך שעשיו הודה לו על הברכות, וכדאיתא ברש"י

בגליון
 פרשת וישלח

ביאורי פסוקים..... עמוד 1

היכל השבת

שבת קודש לה'..... עמוד 6

חכמה ומוסר

השראות ורגשי קודש..... עמוד 9

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. ויצו אותם לאמר, כה תאמרון לאדוני לעשיו, כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ד-ה)

וברש"י - 'גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני 'הוה גביר לאחיק', שהרי לא נתקיימה בי' והנה עיקרן ותכליתן של הברכות בוודאי נתקיימו בו ביעקב, כי ברכת הצדיק לא תשוב ודבריו לעשיו לא היו אלא פטומי מילי להפיס את דעתו, שהרי אכן העשיר יעקב עושר רב, אלא שלא נתקיימו הברכות בשלימות, והיה הדבר מלווה במאבקים רבים וצרות.

ואפשר דהיינו משום שהברכות נלקחו בדרך מרמה, היתה אחיזה כלשהו לקטרוגו של עשיו על הברכות. ויש ביד המקטרג כח לעכב את שלימות שפע הברכה. ומשום כך כל עוד שלא נתפייסה ונחה דעתו של עשיו הרשע, אזי לא יכול היה יעקב לישב בשלוה.

וזה הטעם שבכל הפרשה שלפנינו מתוארים מאמציו הכבירים של יעקב להפיס את דעתו של

מרגם השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
 ע"י חתנו של רבינו הגדול זצוק"ל ואיש שיחו הנאמן
 הגאון רבי מאיר מינצברג שליט"א

לרגל אירוסיו בנו
 הבה"ח ברוך יצחק הי"ו
 עב"ג למזל"ט

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
 תעמוד לו ולמשפחתו והתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
 לראות ברכה והצלחה ובכל אשר יפנו ימצאו נחת, אושר ועושר וכל טוב סלה.

להנצחת זכרונות "פרנס השבוע/החדש"
 אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה' בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה' בן מלך' 'זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גנזי תורתנו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל
שוחרי התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה
עדיין לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחודשו.
נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה
פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצווה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים

בפרשת השבוע

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנובה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התגולה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

- ספרים
- למען השם
- סדרת ספרים
- ביאורים ופירושים
- על המעשה המישי תורה
- סיפורים
- על הש"ס
- סדר
- המת ומחשבת
- ביאורי סוחר
- סדר
- אמנה ומחוק
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרים
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מיתות מכון

סניפים 94 מקומות במספר

עבודת השם בבית מדרש
לשמוק סיפורי רבינו
מחולקים לפי גושים
בכל התחומים

הכשרת ספרו בן מלך
במסגרת המסגרת מרכזי התלם

מספר התלם: 054-8422488

כתובת: ארזת ישראל 1/9

ביתר עילית

קונית: מכתב לפי סעיף 46

לתיאור הארית

mechonbenmelech@gmail.com

אוצרות
בן מלך

על הפסוק 'הי לך אשר לך' (לג, ט) - 'כאן הודה לו על הברכות'. וכמו שאמרנו במדרש - 'לפי שהיו הברכות מפוקפקות בידו, והיכן נתאוששו לו, מן דאמר ליה 'אחי יהי לך אשר לך' (ב"ר עח, יא).

* * *

והוא עבר לפניהם, וישתחו ארצה שבע פעמים, עד גשתו עד אחיו. וירץ עשיו לקראתו, ויחבקו, ויפול על צואריו וישקהו, ויבכו (ג, ט-ד)

הטעם שהתורה מאריכה ומפרטת את כל שלבי ופרטי התפייסות יעקב עם עשיו, היינו משום שמעשה אבות סימן לבנים, והדבר נוגע מאד לכל בניינו של עם ישראל, כי כאן היתה ההודאה על הברכות. והנה אף שיצחק כבר מסר ליעקב את הברכות בלי פקפוק, כמבואר בסוף פרשת תולדות, כאשר אמר לו 'ויתן לך את ברכת אברהם' (כח, ט), אולם עדיין היתה נצרכת הודאתו ומחילתו של עשיו עצמו, כי הוא קטרג וערער על הברכות אשר באו במרמה.

והנה לא מצינו במעמד זה שיעקב חיבק ונישק את עשיו, אלא רק עשיו חבקו ונשקו ליעקב, כלומר שהוא וויתר והודה לו על הברכות.

ונמצא שבמעשה זה היה כעין חזרה על מכירת הבכורה, שעבור נזיד עדשים התפתה עשיו למכור את בכורתו, וכמו כן השתמש יעקב שוב בעצה זו, בהכירו את שפלות רוחו ותאוות לבו של עשיו הרשע, והשביע את עיניו בכל אותו דורון, עד שעבור עדרי עיזים ורחלים, נעתר לבו להסיר את כעסו ותלונתו מעם יעקב על הברכות הנצחיות לדורות עולם, מטל השמים ומשמני הארץ והוי גביר לאחיק, ודורון זה סימא את עיניו וטשטש את דעתו, עד שהסכים עמו וויתר על תביעתו ועל חלקו בברכת יצחק, והלך לו להר שעיר.

והנה מאורע זה הוא שלב מכריע בתולדות עם ישראל, שברגע זה של 'וישקהו' אירע נס גדול לעתידו של יעקב ועם ישראל בכל הדורות, שבאותה שעה נתפתה עשיו לדורון של יעקב, וחבקו ונשקו והודה לו על הברכות.

אולם מעתה צריך ביאור, שמאחר שכבר נשקו וויתר על הברכות, מדוע עדיין לא הגיע יעקב אל המנוחה ואל הנחלה, וגולה אחר גולה גלתה יהודה,

עד שנפלנו שוב בידיו של עשיו האדומי בגלות אדום שאין לה קץ וקצבה ועדיין לא נושענו.

ונראה הביאור בזה, דהיינו כפי שאמרו חז"ל (ב"ר עח, ט, וספרי בהעלותך יא) ומובא ברש"י - 'נקוד על וישקהו לומר שלא נשקו בכל לבו'. כלומר שאף שנעתר להפצרת יעקב למחול לו ולהודות על הברכות, בכל זאת לא היה הדבר בכל לבו ובמלוא הסכמת נפשו, ופקפוקים אלו שהיו בלבו של עשיו הם מעכבים את שלימות הברכות מלחול.

והנה כל התיבות המנוקדות שמצאנו בתורה, נדרשות באבות דרבי נתן (לד, ט). ובכולן כוונת הניקוד היא ליתן משמעות אחרת לתיבה, וללמד שאינה נדרשת כמשמעותה הפשוטה.

וכן כאן 'וישקהו' אינו כפשוטו וכמשמעו - שלא נשק עשיו ליעקב בכל לבו, ולכן נמשך סבלנו ומורונו כל הדורות, מכיון שעדיין יש מי שמערער על הברכות. וכפי שאמרו חז"ל - 'זעקה אחת הזעיק יעקב לעשיו דכתיב 'כשמוע עשיו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה', והיכן נפרע לו, בשושן הבריה, שנאמר (אסתר ט) ויזעק זעקה גדולה ומרה' (ב"ר טז, טז). ועוד אמרו - 'בזכות שלוש דמעות שהוריד עשיו מעיניו, השלטתו מסוף העולם ועד סופו ונתת לו שלוה בעולם הזה' (שוחר טוב תהלים פ, תנחומא קדושים טו).

ואמנם מצינו בזה דבר נפלא, כי הנה רבי שמעון בר יוחאי חולק על דעת הת"ק, וס"ל שעשיו נשקו בכל לבו - 'אמר רבי שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו'. (ספרי בהעלותך פ"י סט, מובא ברש"י כאן)

ולפי דעת רשב"י, נראה שהטעם שנקוד על 'וישקהו' היינו משום שהוא דבר פלא והפלא, שהרי הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב, ובכל זאת נשקו בכל לבו, משום שנעשה נס ליעקב אבינו ובאותה שעה נכמרו רחמיו, והניקוד מורה שהוא דבר שאינו מן הסדר הטבעי, אלא מאורע חריג שאירע באותה שעה.

ואכן מצינו שדעת רשב"י לשיטתו, שגם בזמן הזה יש אפשרות לזכות למצב הדומה לזה שהובטחנו על עת הגאולה.

העם היוצא מזרעו, כלומר שהוא אכן נקבע להיות האב האחרון, שכל זרעו הם העם הנבחר שתשרה עליו השכינה.

והנה במצות פריה ורביה מצינו בשני גדרים, האחד הוא מה שאמר ה' לאדם ולנח, 'פרו ורבו' (א), (כח; ט, א). והשני הוא האמור כאן, שאמר ה' ליעקב - 'פרה ורבה', ועיין בגמרא (יבמות סה:): שלמדים מפסוק זה את מצות פריה ורביה.

והנה גדר מצות 'פרו ורבו' האמור לאדם ולנח, יסודה ברצון ה' בבריאה, למלא את העולם במין האדם, כדכתיב 'ומלאו את הארץ וכבשוה'. וכן כתיב - 'לא תוהו בראה לשבת יצרה' (ישעיה מה, יח, ועיין יבמות סב. וסנהדרין נט:).

אולם גדר המצוה שנאמר כאן ליעקב אינו 'פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך', הוא גדר יותר נעלה, דהיינו כדי להרבות ולהגדיל את עם ישראל, וזה מתפקידו המיוחד של יעקב ובניו להרבות את זרע העם הקדוש הנבחר להיות עם ה', וזה נתחדש עתה כאשר קיים את נדרו ונקרא 'ישראל'.

ונמצא שבן ישראל מקיים במצות פריה ורביה את שני גדרי המצוה, הן מצד היותו נברא ככל בני האדם שחל עליו מצות 'פרו ורבו', והן מצד מעלתו המיוחדת כזרע יעקב שמצווה ועומד 'פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך'.

* * *

ויאמר לו אלוקים אני א-ל שדי פרה ורבה, גוי וקהל גוים יהיה ממך, ומלכים מחלציך יצאו (לה), (יא)

מה שנאמר 'ומלכים מחלציך יצאו' לכאורה צריך ביאור, שמאחר שאמר 'גוי וקהל גוים יהיה ממך', שיהיו עמים יוצאים ממנו, אם כן מה הרבותא בכך שיהיה מלך בתוכם, ולכאורה זה כבר נכלל בהבטחה הראשונה, שהרי לכל עם יש מלך.

ונראה הכוונה על מלך המשיח שהוא מלך על אומות העולם, כמו שכתוב - 'ולו יקחה עמים' (להלן מט, ט). וכתיב - 'דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומוחץ פאתי מואב וקרקק כל בני שת וגו' וירד מיעקב והאביד שריד מעיר' (במדבר כד, יז-ט).

ונאמר - 'גילי מאד בת ציון, הריעי בת

כדאיתא בגמרא - 'תנו רבנן, 'ואספת דגנך' מה תלמוד לומר, לפי שנאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפייך', יכול דברים ככתבן, תלמוד לומר 'ואספת דגנך', הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר 'ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר 'ואספת דגנך' (ברכות לה:).

והיינו דרשב"י לשיטתו, שבאותה שעה נשקו בכל לבו, ולכן כבר ניתן לנהוג כפי המצב שיהיה בעת הגאולה השלימה, שלא יהיה צורך לעסוק בדרך ארץ, אלא מלאכתן נעשית על ידי אחרים. אמנם מכיון שהיתה זאת רק 'באותה שעה', לכן הדבר הזה הוא עראי ורק יחידים בעלי מדרגה זוכים לכך, וכעין רשב"י וכל הצדיקים שזוכים שמלאכתן נעשית על ידי אחרים.

ומאחר שנחלקו חכמים בדבר, הרי הכלל הוא ש'אלו ואלו דברי אלוקים חיים'. כלומר שניתן לראות את שני המהלכים במצב הדברים, ולכן אף לצדיקים אלו אין זה בשלימות, שהרי יש מקום גם למבט של ת"ק דס"ל 'שלא נשקו בכל לבו'. והבן.

* * *

ויאמר לו אלוקים אני א-ל שדי, פרה ורבה, גוי וקהל גוים יהיה ממך, ומלכים מחלציך יצאו (לה), (יא)

נראה לבאר על פי מה שכתב רש"י לעיל בפרשת ויצא (כח, כא) 'והיה ה' לי לאלוקים - שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי, כמו שנאמר אשר דיברתי לך, והבטחה זו הבטיח לאברהם, שנאמר להיות לך לאלוקים ולזרעך אחריו'.

נמצא שהשראת השכינה על יעקב וקביעת ה' לו לאלוקים, קשורה בכך שזרעו אחריו ימשיך את דרכו ויתפתח למשפחת עם ישראל. ולכן בשעה זו כאשר בא לקיים את נדרו, מברך אותו ה' בריבוי

ועומד בית מקדש לה', ומיטתו של יעקב קיימת בשלימותה.

ונראה שבאמת הכל ענין אחד והיא הנותנת, כלומר שזה גופא הטעם שנולד בנימין בארץ ישראל, כי שלימות מדריגתו של יעקב אין ראוי שיזכה לה רק בארץ ישראל ורק לאחר שהשלים את קומתו וקיים את נדרו. והנה כל לידת השבטים שנוולדו בחו"ל היוו שלבים בבניינו של יעקב, והיה יעקב משלים והולך את בנין קומתו, שלב אחר שלב, וזה לא איכפת לן אם נעשה בחו"ל, אולם לידתו של בנימין שהיא בבחינת 'המכה בפטיש', אשר הביאה לשלימותו של יעקב, שאז נעשתה 'מיטתו שלמה', כמו שכתב רש"י להלן (פסוק כב). אזי דבר זה ראוי שיהיה במקום השלימות, שתוכל מיד לשרות שכינה עליו.

ומטעם זה זכה בנימין שבינה בית המקדש שנחלתו ותשרה השכינה בחלקו, כיון שלידתו היא שהשלימה את מציאותו של יעקב ועל ידו שרתה שכינה עליו.

אמנם אמו קראה לו 'בן אוני' על שם צערה, שנוולד 'בצאת נפשה כי מתה'.

והנה בכל השבטים יש שייכות בין ברכותיו של משה שהיו מעין ברכותיו של יעקב. כמו שכתב רש"י - 'אתה מוצא בכל השבטים ברכתו של משה מעין ברכתו של יעקב' (דברים לג, יג). אולם אצל בנימין לכאורה הברכות שונות ביסודן, שמשה ברכו 'דיד ה' ישכון לבטח עליו' ואילו יעקב ברכו 'בנימין זאב יטרף'.

ונראה שזה נובע מצד שני השמות שהיו לו, 'בן אוני' ו'בנימין'.

כלומר שיעקב ברכו על שם 'בן אוני' שהוא השם שאמו קראה אותו על שם הצער שמתה בלידתו. ומזה נבע שורש ברכת יעקב 'בנימין זאב יטרף', כלומר שנוולד במזל של 'טרף', והשתמש בתכונה זו לטרוף את אויבי ישראל, כמו שנתבאר בחז"ל, מובא ברש"י שם על הפסוק 'בבוקר יאכל עד ולערב יחלק שלל' ועל שאלו הוא אומר שעמד בתחילת בוקרן וזריחתן של ישראל. ולערב יחלק שלל - אף משתשקע שמשן של ישראל ע"י נבוכדנצר שיגלם לבבל, יחלק שלל - מרדכי

ירושלים, הנה מלך יבוא לך, צדיק ונושע הוא, עני ורוכב על חמור, ועל עיר בן אתונות וגו', ודובר שלום לגוים, ומשלו מים עד ים, ומנהר עד אפסי ארץ' (זכריה ט, ט). וכתב - 'וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ. לפניו יכרעו ציים ואויביו עפר ילחנו. מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו. וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו' (תהילים עב ח-יא, עיין במדבר יג, יד).

ובזה מובן דקדוק הלשון 'גוי וקהל גויים יהיה ממך', כי משפחתו של יעקב עצמה תהפוך לגוי וקהל גויים, ולכן מתאים הלשון 'יהיה ממך', אולם הבטחת 'מלכים' זו היא ברכה מחודשת שיצאו ממנו אישים מיוחדים מצד עצמם, שיהיה בהם כח למלוך על אומות העולם, ועל זה מתאים הלשון 'מחלצין יצאו'.

* * *

ויהי בצאת נפשה כי מתה, ותקרא שמו בן אוני, ואביו קרא לו בנימין (לה, יח)

האחרון החביב שבכל השבטים הוא בנימין, אשר בית קודש הקדשים עומד בחלקו. שבת בנימין אף ייסד את המלכות בישראל, על ידי המלכת שאול שהיה מזרע בנימין, וכאשר התפלגו הממלכות בין יהודה לישראל לאחר מות שלמה - שמר בנימין אמונים למלכות בית דוד הנאמנים לה, שלא כעשרת השבטים שנתאגדו תחת מלכות אפרים.

את שמו של 'בנימין' דרשו חז"ל בהרבה פנים (ראה מדרש שכ"ט בראשית לה, ומדרש אגדה במדבר כו) 'בן ימין', 'בן מיומן', 'בן הנוטה לימין ולא לשמאל' ועוד כהנה. כל אלה מורים על היותו מיוחד ומובחר מאחיו, ורומז לכמה מעלות שהיו בו, שנוולד בארץ-ישראל, ובשעה שיעקב אביו כבר נקרא שמו 'ישראל', וקראו הקב"ה 'אל' [עיין רש"י עה"פ (לג, כ) 'ויקרא לו א-ל אלוקי ישראל'], וכן נולד אחר שהקים יעקב בית אלוקים בארץ.

כל המעלות הללו מביאות לידי משמעות אחת, כי בשונה מכל השבטים הרי שבנימין מראשיתו כבר נולד לתוך מציאות נשגבה זו - לאב הנושא את שם ה', ושוכן בארץ ה', אשר בתוכו כבר קיים

היינו כשהוא 'גוי וקהל גויים', כלומר שהוא מורכב מעושר גוונים של י"ב שבטים שהם כ"ב עמים.

ודבר זה מפורש בנביא במעשה אליהו ונביא הבעל, שנאמר שם - 'ויקה אליהו שתיים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב, אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך. ויבנה את האבנים מזבח בשם ה' וגו' (מלכים א' יח, לא - לב).

הנהה לשון הכתוב תמוה, מדוע דווקא במקום זה שמזכיר בדרך אגב את שמו של יעקב, מציין שהיה דבר ה' אליו 'ישראל יהיה שמך'. ולפי דברינו כאן מבואר שפיר, שכאשר באים להדגיש את העובדה שבני יעקב הם שנים עשר, יש מקום לציין שה' נתן לו את השם ישראל, שהרי הא בהא תליא.

ומה שהדגיש אליהו נקודה זו דווקא בעת הזאת, נראה דהיינו משום שבענין הזה היה הנידון באותה שעה, כי עשרת השבטים עזבו את ה' ועבדו ע"ז, והיו בסכנה שיאבדו מתוך עם ישראל ויישארו רק שבטי יהודה ובנימין שנותרו נאמנים לה', וכבר החל להתקיים בהם 'ועצר את השמים ולא יהיה מטר ואבדתם מהרה וגו'. וביקש אליהו להשיב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים בירידת האש, ולא יאבד ישראל. ועל כן עורר אליהו לפני ה' את זכות השבטים, והיה במעשיו רמז כלפי מעלה, שהרי היה דבר ה' אל יעקב 'ישראל יהיה שמך', כלומר ששם ישראל מותנה בכך שיהיו כל י"ב השבטים קיימים, ובלא זה תיאבד צורתו השלימה של עם ישראל, ולא יוכל להיקרא בשם 'ישראל', ואכן נענה אז אליהו בהר הכרמל, וירדה האש על המזבח, עד שקראו כולם 'ה' הוא האלוקים'.

ואסתר שהם מבנימין יחלקו את שלל המן, שנאמר הנה בית המן נתתי לאסתר' (רש"י לקמן מט, כז).

ואילו משה ברכו מצד שמו השני 'בנימין' ולכן ברכו - 'ידיד ה' ישכון לבטח עלי'. שהרי שם 'בנימין' רומז לכל המעלות הנזכרות, שנולד בארץ ישראל, ואחר שנתעלה יעקב לכל שלימותו, ושעל ידי לידתו נשלם מבנה העם, והנה מעלות אלו שנתנו לו את שמו בנימין, עבורם גם זכה לברכת משה שהשכינה תשרה בחלקו.

* * *

ויסע ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל עדר. ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא וגו' ויהיו בני יעקב שנים עשר (לה, כא-כב)

וברש"י 'ויהיו בני יעקב שנים עשר - מתחיל לענין ראשון משנולד בנימין נשלמה המיטה, ומעתה ראויים להימנות ומנאן'.

הנה הפעם הראשונה שהתורה מתייחסת ליעקב בשם 'ישראל' הוא בפסוקים אלו שאחר לידת בנימין - 'ויסע ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל עדר', 'ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא', ואף שהקב"ה כבר קרא שמו 'ישראל' בבית אל לפני נסיעתו לאפרת ולידת בנימין. בכל זאת בפועל לא נקרא בשם 'ישראל' רק אחר שנולדו כל שנים עשר השבטים.

ונראה הטעם בזה, כי יחד עם מה שנאמר לו 'לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך' (פסוק י) נאמר לו גם 'פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך' (פסוק יא), כלומר דהא בהא תליא, שכאשר יושלם בנין המשפחה בי"ב שבטים אז יזכה לשם 'ישראל', והיינו כמו שביארנו שמעלת עם ישראל

היכל השבת

שבת קודש לה'

והזמנים הם זמני קודש, ימים קדושים המיועדים לעסוק בהם בעבודת ה', חוגגים לפניו ומקריבים אישים עולות וזבחים, ושמחים בקירבתו ית"ש. אולם עולה על כולנה יום השבת, אשר נתקדש

חשיבות השבת על כל המועדים

'אתה קדשת את יום השביעי לשמך, תכלית מעשה שמים וארץ, וברכתו מכל הימים וקדשתו מכל הזמנים' (תפילת ליל שבת). כל המועדים

אוצרות
בן מלך

6

מכל הזמנים, וקדושתו עולה על כל המועדים ימים טובים שנתן ה' לישראל.

מעלתה של השבת וקדושתה יתר על כל מועדי ה', הוא בכך ששבת קודש שונה במהותה מכל המועדים. כי כל המועדים, מהותם ותוכנם הוא, שהם מועדי עם ישראל, כלומר ימים שאירעו בהם מאורעות של נס וענייני טובה לישראל מאת ה', כגון חג המצות וחג הסוכות ומתן תורה. או שהם זמנים שהקב"ה נתן ומברך את ישראל בכל צרכיהם, כגון חג האסיף וחג הקציר, וכן יום הכיפורים שהקב"ה נתן בו כפרה לישראל, וכמו כן ראש השנה שהקב"ה זוכר בו את ישראל לטובה. ולכן הם נקבעו כזמני קודש שבהם חוגגים על כך שהקב"ה העניק טובה לישראל, ועל הקשר והדביקות שיש לישראל עם הקב"ה. והמשותף בכל המועדים, שקדושתם היא מחמת הטובה והמעלה שיש לעם ישראל בהם מאת ה', אם בעבר בתאריך זה, אם בכל שנה ושנה בתקופה זו, או ביום זה. ומשום כך כתיב במועדים - "מועדיכם" (במדבר י"ג, כט, לט). כי הם מועדים של עם ישראל.

מה שאין כן 'שבת קודש', לא אירע בו שום מאורע לעם ישראל. אלא סיבת קביעות היום, הוא משום שהיה בו מאורע אצל הקב"ה, שכילה מלאכתו ביום השביעי ושבת בו מכל מלאכתו. כמו שנאמר - "ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו, כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות" (בראשית ב, ג).

וכן בעשרת הדברות - "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם, וינח ביום השביעי, על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו" (שמות כ, יא).

ובפרשת כי תשא - "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש" (שם לא, יז).

המועדים - מועדיכם, שבת - שבתות ה'

ומשום כך לא מצינו בתורה לשון 'שבתותיכם', כמו שכתוב במועדים 'מועדיכם', כי ימי השבת אין הם שבתות עם ישראל, השבתות הם - "שבתות ה'" (ויקרא כג, לח). "את שבתותי תשמורו" (שמות לא). "שבתון שבת קודש לה'" (שם טז, כג) "שבת

היום לה'" (שם טז, כה). ועיין באבן-עזרא - 'השבת לא תקרא שבתכם כי אם שבת ה'" (שם לה, ג הפירוש הקצר). השבת הוא יומו של הקב"ה, אשר ביום זה היה לו שביטה ומנוחה, ולכן חיבבו ויחדו וקדשו לשמו. אלא שמשום היותנו עמו ועבדיו, מוטלת עלינו המצוה לקדש ולכבד את יום השבת, מכיוון שהוא יומו של ה' ית"ש.

והנה אף המועדים מצינו שנקראים גם - "מועדי ה'" (ויקרא כג, ב). זמנים לה', והיינו משום שמייוחדים הם לעבודתו יתברך שמו. שעניינם הוא לבא לחוג לפניו, ולשמוח בו ולהללו, והם מקראי קודש, זמנים המיועדים לעבודת ה' בקרבנות ובתפילה, ומשום כך הם מועדי ה'. אך שורש ענין וסיבת קביעות החג, הוא במה שיש בו טובה ומעלה לישראל. אולם השבת בשרשה וכל מהותה היא - שבת לה'.

ההבדל בין 'לכם' שנאמר במועדים ל'לכם' שנאמר בשבת

אמנם בכל זאת, מצינו בתורה דכתיב גבי שבת 'לכם', בפרשת המן - "ראו כי ה' נתן לכם השבת" (שמות טז, כט). וכן בפרשת כי תשא - "ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם" (שם לא). אולם אין זה סותר למה שנתבאר, דזה וודאי שעצם השבת הוא יומו של ה', שהרי סיבת מציאות השבת וקדושתו, הוא מחמת הקב"ה עצמו, אלא שהקב"ה נתנו והנחילו באהבה לישראל עמו לעשותו ולנוח בו, ולתת לנו את ברכת השבת.

ואכן שני פסוקים אלו שנאמר בהם 'לכם', מדובר בהם על נתינת השבת לישראל. בפסוק הראשון מפורש 'ראו כי ה' נתן לכם השבת'. דהיינו שהשבת שהיא בעצמותה יום ה', נתן הקב"ה את ברכת יום זה לישראל. וכמו כן בפסוק שבפרשת כי תשא. תוכן אותה פרשה היא שקדושת השבת ניתנה לישראל להיות עושים אותו יום קדוש.

וחז"ל דרשו מעומק הלשון שבפרשה זו - 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ומבקש אני ליתנה לישראל' (ביצה טז). כלומר שנתן לנו הקב"ה את השבת שלו [שנעשה את השבת יחד עמו].

אולם שונה 'לכם' הכתוב גבי מועדים (ויקרא כג

וּבַמְדַבֵּר כַּח, עֵינַי פְּסָחִים ס:ח), מ'לכם' הכתוב גבי שבת, שכן כאמור, מה שנאמר במועדים 'תהיה לכם', 'תעשה לך', היינו שהם במהותם מועדים וחגים של עם ישראל, שנועדו לחוג על כל הטוב שנתן לנו ה'. אבל השבת אינו מועד של עם ישראל, השבת היא לעולם 'שבתות', ולא 'שבתותיכם', וכן בכל התנ"ך כתיב רק 'שבתותי'. אלא שהוא ניתן 'לכם' לקדשו ולעשותו ולקבל את ברכתו. וכלשון הנוסח בקידוש - 'ושבת קדשו הנחילנו'. כלומר שהוא 'שבת קדשו', שבת שהיא קודש לו, אלא שהנחיל אותה לנו.

השבת נקרא - 'יום קדשי'

והוא לשון הכתוב בנביא - "אם תשיב משבת רגלך, עשות חפצך ביום קדשי, וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד" (ישעיה נח, יג). השבת נקרא 'יום קדשי', השבת הוא 'קדוש ה'. וכן דרשו על הפסוק - "מים יוצרו ולו אחד בהם" (תהלים קלט) 'רבי יצחק אמר זה יום השבת' (פסיקתא רבתי כג, ילק"ש בהעלותך תרצא). כלומר שהקב"ה יצר מים, אך אחד מהם קבע אותו לו, והוא יום השבת, אשר מתחילה נברא להיות ליום ה', שסיבת קדושתו משום שהיה בו שביתה ונייחא לה'. אך שאר הימים, וגם זמני הקודש אשר נתקדשו לישראל, הם בכלל 'מים יוצרו', כי אין עצם מהותם שהם ימים של ה'. אלא קדושתם מחמת שחוגגים בהם לה' ועובדים אותו. ורק יום השבת הוא יום האחד והמיוחד לה', עליו נאמר 'ולו אחד בהם', יום שהוא יומו של הקב"ה.

ומשום כך גדול יום זה, ומקודש יותר מכל הזמנים, וקדושתו עולה למעלה מכל המועדים, כי קדושתו נובעת שביבת ומנוחת ה', והחובה לקדשו הוא משום שהוא יומו. מה שאין כן כל המועדים סיבת קדושתם היא משום שהיה בהם מאורע לישראל.

חומרת עונש השבת - חילול כבוד ה' בעצמו

ומטעם זה חמורה היא קדושת השבת מכל קדושת המועדים והזמנים. כי העונש החמור ביותר שמצינו בתורה על חילול המועדים הוא הכרת. דהיינו, המחלל את יום הכיפורים, את שביבתו או את עינויו, וכן המחלל את מצות חג המצות ואוכל חמץ, ענשו כרת. אבל המחלל שבת עונשו שקילה, ו

הרי הוא מזלזל בקדושת יומו של ה' בעצמו.

המחלל את מצות חג המצות ואוכל חמץ, הרי הוא מזלזל בברית עם ה' ובקשר עמו. ולכן נענש בכרת. וכן המחלל את שביבת יום הכיפורים ועינויו, מזלזל בעבודת ה' ית"ש, שאינו בא לפייס ולהיטהר ולהתכפר לפניו, ולכן ענוש כרת. אבל המחלל את השבת הרי הוא מחלל את קדושת יומו של ה', ואינו זולזל רק בקשר שלנו עם ה' או בעבודתו, אלא חילול בעניינו של הקב"ה בעצמו, בדבר שהוא קדוש מחמת שהוא מיוחד לה', והרי זה כמזלזל בכבוד המלך בעצמו. וכמו שכתוב בנביא - "ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל" (יחזקאל כב, כו) וברש"י - 'ואחל - ונתחללתי'.

ומצינו, שחמורה קדושת השבת גם יותר על קדושת המקדש, שהוא מקום ה' ומשכן כבודו. שהמחלל את קדושת המקדש, ונכנס בעוד טומאתו עליו, עונשו כרת. אבל בשבת ענשו שקילה, הרי שקדושתו חמורה מקדושת המקדש.

חשיבות מצות השבת בין שאר המצוות

והנה לא רק בין המועדים השבת נעלה ומקודשת, אלא גם בתוך כלל המצוות שניתנו לישראל מאת ה', נחשבת מצות השבת בין המצוות החשובות והמרכזיות ביותר שבתורה. עד כדי כך שנאמרה בעשרת הדברות על הר סיני, וגם חוזרת ונזכרת הרבה פעמים בתורה. וכן מצות שבת קדמה וניתנה לישראל לפני מתן תורה.

ואיתא בחז"ל שהשבת שקולה כנגד כל התורה - 'בתורה ובנביאים ובכתובים מצינו שהשבת שקולה כנגד כל המצוות שבתורה' (ירושלמי נדרים פ"א ה"ט).

והטעם שמצוה זו נחשבת ונעלית כל כך בין שאר המצוות שבתורה, נראה בפשטות שהוא כאמור, משום שהשבת הוא 'יומו של הקב"ה', בואו של יום השבת כמוהו כהופעת ה'. שכיון שקבע יום זה עבורו וקדשו שיהא מיוחד לו, אזי כשאנו נפגשים ביום זה, הרי זה כאילו באנו לנוכח פני המלך, וכענין שאמרו - 'שבת שמא דקודשא בריך הוא' (מאמר הזוהר לסעודת צפרא דשבתא). ולכן מצוה עלינו לכבד יום זה, שבכך אנו מכבדים את

הקב"ה. כלומר שהקב"ה קבע יום זה והועידו לעצמו שיהיה יום זה כביכול חלקו בבריאה, ויהיה מתכבד שמו בעולם על ידי שיקדשו ויכבדו יום זה. ומשום כך, הרי כיבוד זה הוא עבודת ה' היסודית

ביותר, הדרך והאמצעי החשוב ביותר לעבוד את ה'. ומפורשים הדברים במדרש - 'כל המענג את השבת כאילו הוא מכבד להקב"ה, שנאמר וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד' (תנ"ך פסוק).

הכמה ומוסר

השראות ורגשי קודש

בתוספת מעלה, הן משום שזה גורם שיהא שכלו פתוח לקלוט ולהבין, והן בכך שהדבר מעורר רגשות ופורט על נימי הנפש העדינים. והעיקר הוא שבעת הזאת יוכל לחיות ולחוות את המצוות שעוסק בהם, לחזות בזיו אורם ולטעום את צוף מתיקותם. שכאשר זוכים להשראה אזי הנפש עירנית והלב פתוח לחיות את העניינים, כי על ידי מצבו המרומם כל כלי הדעת והמחשבה קולטים ביתר מהירות ובעיקר ביותר בהירות וביותר עומק, וכל חושיו קולטים וחיים את עצמת הדברים, ואילו כאשר האדם מנומנם ולבו אטום וחתום וסתום, אין לו אלא את חיצוניות הדברים.

ההשראה מותנית ביגיעה יחד עם מתנה מן השמים

ואמנם ההשראה אינה מותנה רק בפעולת האדם, אלא היא הארה ומתנה טובה מאת השי"ת, אבל ביד האדם להכין עצמו ולפתוח לבבו ולעסוק בתורה ובתפילה ובטהרת הלב, אשר בכך מתקרב לידי פתיחת שפע עליון של השראה. ואכן בדרך כלל רוב זמני האדם עיקר עבודתו הוא במעשים ופעולות של מצוות ועבודת ה', וההארה אינה באה אלא לפרקים ולעתים מזומנות. ורק בני עליה בעלי נפש וטהורי לב זוכים להארות אלו זמנים טובא, כל אחד לפי דרגתו ושוורש נשמתו.

[והנה האדם צריך להשתדל שתשרה עליו (לעיתים) רוח טהרה והשראת רוממות, ובכך גם יזכה לעבודה נעלית מתוך גדלות המוחין ופתיחת הלב. אך עליו לדעת שאל לו ליפול ברוחו גם אם אינו זוכה כלל לפתיחת הלב ולרגשות קודש וכל עבודתו היא בקושי, שכן אם האדם עושה כל מה שבכוחו, ובכל זאת לא עלתה בידו, הרי

קיום המצוות באופן נכון במלוא הרגש

התורה והמצוות הכוללים ומקיפים את כל חלקי אישיותו של האדם. אין די לנו בעשיה גרידא של מעשי המצוות על כל פרטיהם ודקדוקיהם, חלק ניכר מתוך תפקידנו מתמקד בחלקי הנפש והרגש. מתוכנם של ספרי הקודש תורה נביאים וכתובים, ומדברי חז"ל הקדושים בגמרא ובמדרש, אנו למדים שצורת היהודי הוא להיות גם בעל נפש ובעל רגש, וצריך לפתח ולטפח זאת בנפשינו, כי חובת היהודי כוללת גם קיום המעשים, וגם להבין בהשכל ובדעת, ויחד עם זאת שייעשו בלבביות וברגשות קודש, ולחיות עם העניינים כלומר שהנפש תחוש ותחוה אותם. כל המאורעות וכל המצוות וכל המעשים צריכים להיות עם התעוררות רוממה וסערת רגש. וזה נכלל במה שציוותה תורה 'בכל נפשך'.

לשאף להשראות ופתיחת הלב לעבודה

תפקידו של היהודי הוא גם לחתור אל שפע קודש המושפע ממרום, להכין עצמו להיות כלי מוכן להשראה של קדושה ורוממות, ולב פתוח לקלוט רגשי קודש. ובמיוחד בשבתות ובמועדי ה' הקדושים.

על ידי השראות רוממות, האדם מתעלה ונעשה כביכול לאדם אחר - איש שמיימי ורוחני, ונכנס למצב אשר כאילו מאליו הוא נסחף ונוהה לדרגות נעלות של קירבת ה', והשתוקקות ודביקות וצמאון להשגה, וכל מציאותו ומחשבותיו שרויים בעולמות של אור ורוממות, נשמתו מאירה ולבבו פתוח לקלוט אורות של תורה וקדושה ותפילה.

בעת הארת השראה הרי כל עבודת ה' והתפילה ולימוד התורה של האדם מתעלים

שמן השמים רוצים ממנו סוג עבודה כזה בכפיית והכנעת עצמו. ולא יהא רוטן ומתמרמר, כי מה איכפת ליה, ובהדי כבשי דרחמנא למה לך, ואין אתנו יודע עד מה, ויהיה שמח בחלקו].

עבודת האדם לסלק את המפריעים לפתיחת הלב

והנה יש שחסר לו הידיעות הנשגבות והמרוממות הנחוצות לבוא להתעוררות, אולם זה ביד האדם להתוודע אליהם וללמוד עליהם, על ידי לימוד וחיפוש בספרים הקדושים, ועל ידי שיח סוד עם בני עליה, וגם על ידי התבוננות ועיון בענייני ידיעת ה' ובקשר הנשגב שבין הקב"ה לכנסת ישראל, וכן בענייני וברעיוני המועד ובתוכן של כל מצוה ומצוה.

אמנם המפריעים הגדולים לעירנות החושים וקליטת שפע הקדושה, הם המידות הרעות המקננות בלב האדם, המנזרות ומחליאות את לבו ומכופות את נפשו, ומשקיעות אותו בעל כרחו בעסקי החומר המצומצמים והשפלים.

אין השכינה שורה מתוך עצבות ועצלות וכעס

ובאמת כל התכונות השליליות, בלאו הכי מוטל על היהודי להלחם בהם ולעקרם, אבל זו סיבה נוספת להיפטר מהם, ויפה שעה אחת קודם א. התכונה הראשונה המפריעה להשראה ורגשות קודש, היא 'העצבות' וטמטום הלב הנובעות מחוסר סיפוק ואושר, ומשום שאינו שמח בחלקו ואינו מרוצה ממעמדו, ונותן עיניו במה שאינו שלו והקנאה אוכלתו, בחינת 'וכל זה איננו שוה לי', ומכיון שהוא עצב אין שורה עליו רוח ה'.

האיש הפתי יוצר לעצמו כל מיני שאיפות מוגזמות והישגים רחוקים, וכיון שאינם בהישג ידו עצב הוא וכל ימיו מכאובים. או שמביט במה שחסר לו, במקום להתענג ממה שיש לו, וזה אינו מרוצה ממעמדו וזה אינו מרוצה מביתו וזה אינו מרוצה מעבודתו.

ב. סיבה נוספת היא 'הדאגה', ובראשם דאגת הפרנסה והכלכלה אשר היא בלאו הכי פסולה בהיותה מעידה על העדר בטחון, אך הנה נוסף על ריחוקו מחיי האמונה וקירבת ה' ואופי של חיים

הראוי ליהודי, הרי מפסיד שלוות הנפש הנחוצה להשראה ופתיחת הלב לעבודה ורגשות קודש.

ג. עוד סיבה היא 'קלות הראש' והנטיית הנמוכות, היצר המסעיר לפעמים את לב האדם בדמיונות תעותועים, ובפרט כאשר מחטיא את האדם במעשה או במחשבה ח"ו, ונמצא שנוסף לזה שיש לאדם להתרחק מן הנסיון ולגדור עצמו מן היצר מצד עצם החטא והמראת פי רצונו יתברך, ידע שהדבר גם מפילו לטומאה וטמטום, ומרחיק אותו מקליטת רשמי קודש וחוויות קדושה. וכדאיא 'עבירה מטמטמת לבו של אדם' (יומא לט.).

כאשר האדם שקוע בענייני החומר, ואפילו אכילה ושתייה ושאר ענייני עוה"ז המתורים, אם אינם במידה נכונה ובצורה של עדינות וקדושה, מרחיק את האדם וסותם את הלב והנפש מהשראות רגשי קודש.

ד. סיבה נוספת היא 'הכעס', שאפילו כבר נכנס לב האדם למצב של התרוממות הרוח ולבבו מוכן להשראת קודש, ונגרר אחר כעסו, אזי יתכן שברגע אחד יאבד את כל עמלו, ויפול בבת אחת במעמקי השפלות וימצא עצמו קטן וירוד ושפל, ואפילו בכעס של מצוה והקפדה הבאה מצד הקדושה, הרי כל המוחין מסתלקין. וכדאיא בגמרא - 'אמר ריש לקיש כל אדם שכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, אם גביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו' (פסחים טו:).

ה. עוד מפריע גדול הוא 'הבהלה' והלחץ, והוא מצוי מאד בימינו, שיש אווירה של חפזון, ואין האדם מניח ישוב דעת לעצמו לקלוט ולחיות את הרושם בנפש, ונחפז וטרוד תמיד להשיג מחזות נוספים ועניינים חדשים, ובטרם עיכל כראוי ענין אחד רץ כבר לדבר חדש, ואפילו ברוחניות רוצה לבלוע הכל בבת אחת, ורוצה לשמוע כל הרעיונות וכל האימרות על המועד, וכל החידושים על הסוגיא, ונחפז ובהול להספיק עוד ועוד. והנה זה עצמו סיבה לאי קליטה, ומרוב בהילותו לריבוי ועושר נמצא נפסד אף את המעט.

ו. ועוד יש מפריע צדדי לפעמים מצד 'חולשת הגוף', עייפות או רעבון, שהגוף הוא הכלי שרת לעבודה ועל האדם לשמרו, וצריך לראות האדם שיהא בריא ושלם לעבודתו ית'. כי בתחילת

הדרך הדבר מפריעו מלכוון ולנווט מחשבותיו, אכן כאשר כבר זוכה האדם להשראות קודש אין מטריד אותו כלל חולשת הגוף ואי סיפוק צרכיו, והנפש מכלכלת את הגוף בחינת 'יחזו את האלוקים ויאכלו וישתו'. 'וכמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות תהלה פי'.

הדרכים לפקח את הלב

ואכן אכילה הסועדת את הלב ושתית יין המפקח את הנפש, ושבת אחים ושיחת מרעים בנועם, הינם אמצעים חיצוניים המביאים לאדם ישוב הדעת והתרוממות הרוח, שמתוך כך בידו לבוא לידי התעוררות ורגשי קודש. ובכל אלו אם כוונתם הוא בכדי לרומם את האדם ולהביאו לפתיחת הלב לפקח הדעת ולהאיר עיני החכמה, ואופי עשייתם הוא באופן שרוח חכמים נוחה הימנו, הריהם קודש ומזון לנשמה.

[אולם צריך זהירות גדולה, שכן עלול האדם להימשך אחר התענוגים הללו באופן שבסופו הם נעשים מטרה בפני עצמם, ואז נהפך הדבר להתעסקות בחומר ובגוף, ובמקום להביאו להתעוררות השראת קודש, אדרבה, מורידים אותו לשפלות וריקנות קלות ראש והוללות].

ועולה על כולנה, הוא עסק התורה ושקיעה בהגיון חכמתה, אשר שגב קדושתה מעדנת את הנשמה ומזככת את הלב, מצחצחת את השכל ומחדדת את הרגשות. משחררת את הנפש מכבלי החומר, ומביאה לפתיחת פנימיות אישיותו. מנתקת אותו מחיזו דהאי עלמא, ונפשו מרקיעה שחקים להתהלך בעולמות של נועם ה', ואין לו בעולמו אלא דביקות והתחברות אל הקדושה.

שירה ונגינה - מביאים רוממות ופתיחת הלב

והנה ישנו אמצעי המסוגל להביא את האדם להתעוררות ופתיחת הלב, והוא מה שכתוב 'ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב' ג, טו), שכן בכוח הנגינה להעלות את נפש האדם מעצב וכדוך אל עולמות של שמחה ורוממות. וכפי שאמרו חז"ל - 'אין השכינה שורה לא מתוך עצלות, ולא מתוך עצבות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר

ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (פסחים ק"ז). ופשוט שאין הדברים אמורים רק לגבי נבואה, אלא כל השראה של רגשי קודש יש בה תנאים אלו.

וכך מצינו בשמחת בית השואבה בבית המקדש, שהיו מרקדים ומנגנים בנבלים ובכינורות ובכלי שיר בלא מספר, וזכו להשראה של רוח הקודש. וכדאיתא בחז"ל - 'א"ר יהושע בן לוי למה נקרא שמה בית שואבה שמשם שואבים רוח הקודש, על שם ושאתם מים בששון ממעיני הישועה. וכו' יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש ללמדך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח, מאי טעמא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלוקים' (ירושלמי סוכה פ"ה ה"א).

הקול והפעולות מעוררים הכוונה

עוד יש דרך אשר בכוחה לסייע את האדם להגיע לרגשות קודש, והיינו על ידי שיעסוק בתפילה ובמצוות בהתלהבות חיצונית בקול ובתנועות, שלעיתים הדבר מביא את האדם וגורר אותו להתלהבות אמיתית ורגשי רוממות. אולם דרך זו צריכה זהירות, שלא ישאר כולו חיצוניות ונמצא תפל וריקני. כי עניינים כמו אלו כוחם לפעול על האדם, רק כאשר לבבו קרוב לכך ונשמתו פועלת בקרבו והוא שייך לדרגת עבודה זו, וחסר לו רק קצת התקרבות. וכן ניגון ושירה, אין כוחם לרומם את האדם, אלא כאשר גם הוא מוכן לכך ונפשו צועדת אל סף פסגות הרוממות, אבל כאשר הוא שקוע בקלות ראש ושרוי בריקנות וטמטום הלב הרי זה בחינת 'שר בשירים על לב רע' (משלי כה, כ).

וככל שהאדם מזכך עצמו ועוסק בתורה ובמצוות בטהרת הלב, נעשה יותר מוכן לקלוט ריבוי ההארה ושפע ההשראה, והריהו מתהלך ברוממות והתרגשות וכל הדאגות הקטנוניות פורחות מלבו, ונעשה לבבו כמעין הנובע להרגיש ולהבין, ורוח ה' מפעמת בקרבו, ועבודתו ותפילותיו ומעשי המצוות נעשים מתוך פתיחת הלב וחיבור ודביקות לתוכנם ועניינם, והוא חש את רוממות התורה ומתענג על ה', בחינת 'מעין העולם הבא'.

התודה והברכה לידידנו הנעלים שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **אריה ברנד** שליט"א
לרגל נישואי בנו הי"ו
עב"ג

בת לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
מתומכי מכוננו
הרב ר' **משה יונה זופניק** שליט"א
למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **זאב גוטפרב** שליט"א
לרגל אירוסי בנו הי"ו
עב"ג

בת לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
מתומכי מכוננו
הרב ר' **אליהו לינדר** שליט"א
למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **משולם גבירץ** שליט"א
לרגל נישואי בנו הי"ו
עב"ג

בת לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
מתומכי מכוננו
הרב רבי **מנחם שיינברגר** שליט"א
מנהל ת"ת עץ חיים ביתר
למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **יעקב קירשנבויס** שליט"א
לרגל הולדת הבן והבת למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **שמעון** בר"מ **רובין** שליט"א
לרגל הולדת הבן למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **יוסף** בר"מ **גוטליב** שליט"א
לרגל הולדת הבן למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב ר' **דוד סגל** שליט"א
לרגל ארוסי בנו עב"ג למזל"ט

חלק מהוצאות הגיליון נתרם
ע"י ידידנו הנכבד, מחשובי קהילתנו

הרב רבי **משה הולצמן** שליט"א
לעי"נ אביו

הרה"ח רבי דוד בר"מ **משה** זצ"ל
נלב"ע ביום י"ח כסלו

לעי"נ אמו מרת **מרים פערל** בת ר' **צבי אריה** ע"ה
ולעי"נ חמיו הרה"ח ר' **דוד נחמן** בר' **יעקב בלוי** זצ"ל
נלב"ע ביום כ"ב כסלו
ת.נ.צ.ב.ה.

כוס תנחומין

נשגר בזה למע"כ ידידנו הדגול והחשוב,
מחשובי אברכי קהילתנו

הרה"ג רבי **מאיר מינצברג** שליט"א

חתנו חביבו של רבינו הגדול **זצוק"ל**

באלו על פטירת אביו החשוב, האי גברא רבה ויקירא,
מנקהי הדעת שבירושלים

הרה"ג רבי **משה צבי** זצ"ל

המקום ינחם את כל בני המשפחה הרוממה הי"ו
בתוך שאר אבלי ציון וירושלים,
ולא תוסיפו לדאבה עוד